

Çağlayan Yıldız

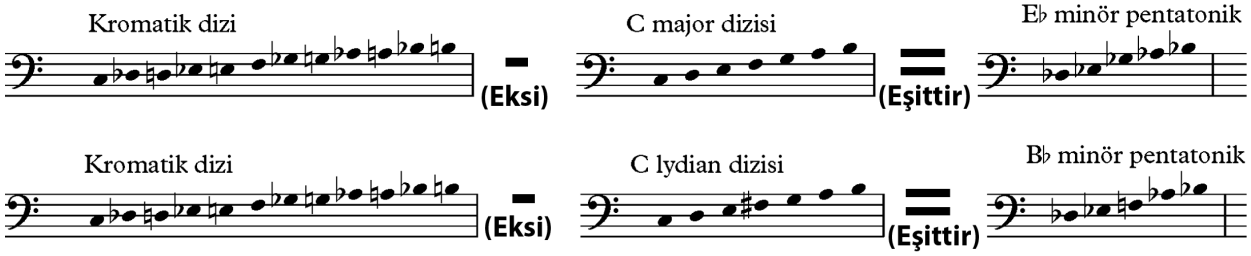
Bass Layn- Pes Doğrusu No.6: Tembel-lick: Kolay "outside" ipuçları

UYARI: CSE (Caz Standartları Enstitüsü)'nün yayınladığı bildiriye göre, kuru kuruya teori bilmek, teoriyi enstrümanında uygulamamak, ve en önemlisi DUYMAMAK; çalışta ve yazışta kuruluğa, gereksiz entelektüel tınlamaya ve kafa karışıklığına neden olabilmektedir. Bu yan etkilerin önlenebilmesi için, teoride öğrenilen her şeyin mutlaka çalınması, -sesiniz çok kötü olsa bile- söylenmesi ve ne yapılıp edilip DUYULMASI gerekmektedir. Ya da bu teori meselesi temelli pas geçilerek, müzik tarihinin her döneminde mümkün olduğu üzere, müzik sadece kayıtlardan dinlenerek/ çalınarak/ (çevrede varsa eğer) ustalardan doğrudan öğrenerek halledilmelidir. Aksi takdirde ileri dönemde ortaya çıkabilecek komplikasyonlardan kurumumuz sorumlu değildir.

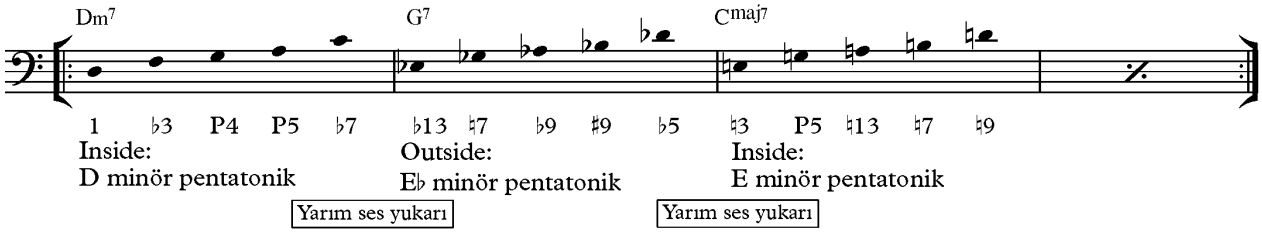
Geçen sayıdaki yazıma ve tüm derslerime de www.caglayanyildiz.com adreslerinden ulaşabileceğinizi bildirerek yine doğrudan konuya giriyorum.

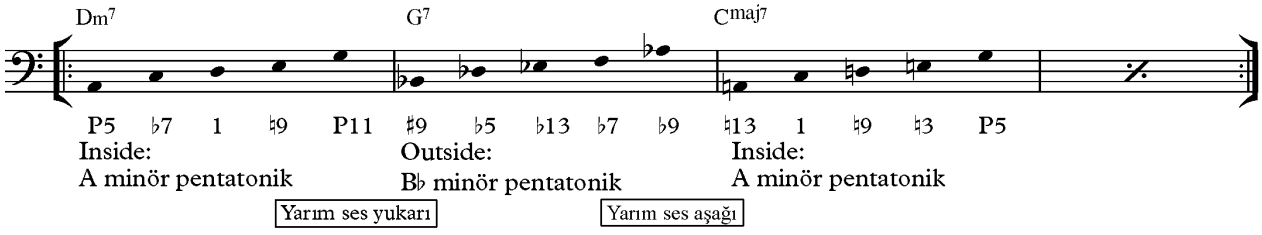
Bu sayıda aslında daha önce pentatonikler konusunda değindiğim, ama o yüklü bilgi yığının dibinde mahsur kaldığı için de pek bariz olmayan birkaç ipucu verip kaçacağım.

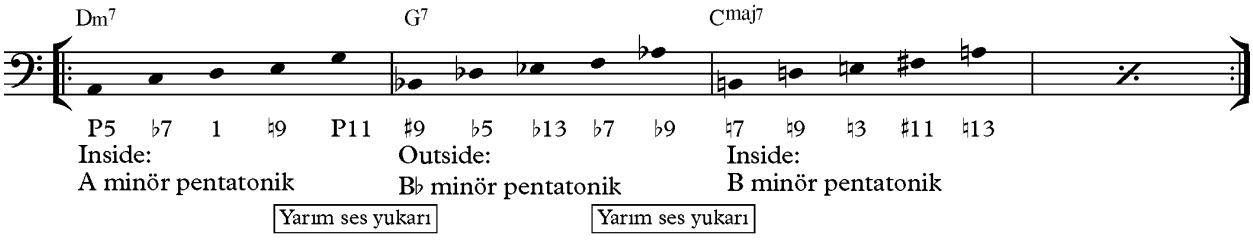
Hepimizin "outside", yani armoninin dışında çalmak için değişik yol yordamlarımız vardır. (Yoksa da şimdilik çaktırmayın, varmış gibi yapın; çünkü birazdan sözünü edeceğim en kolay yöntemle kolayca matah birşey yapıyormuşsunuz gibi tınlayabilirsiniz.) Pek çoğumuzun farkında olmadığı şöyle bir gerçek olabilir, ve aslında her dizi için araştırılmaya değebilir:

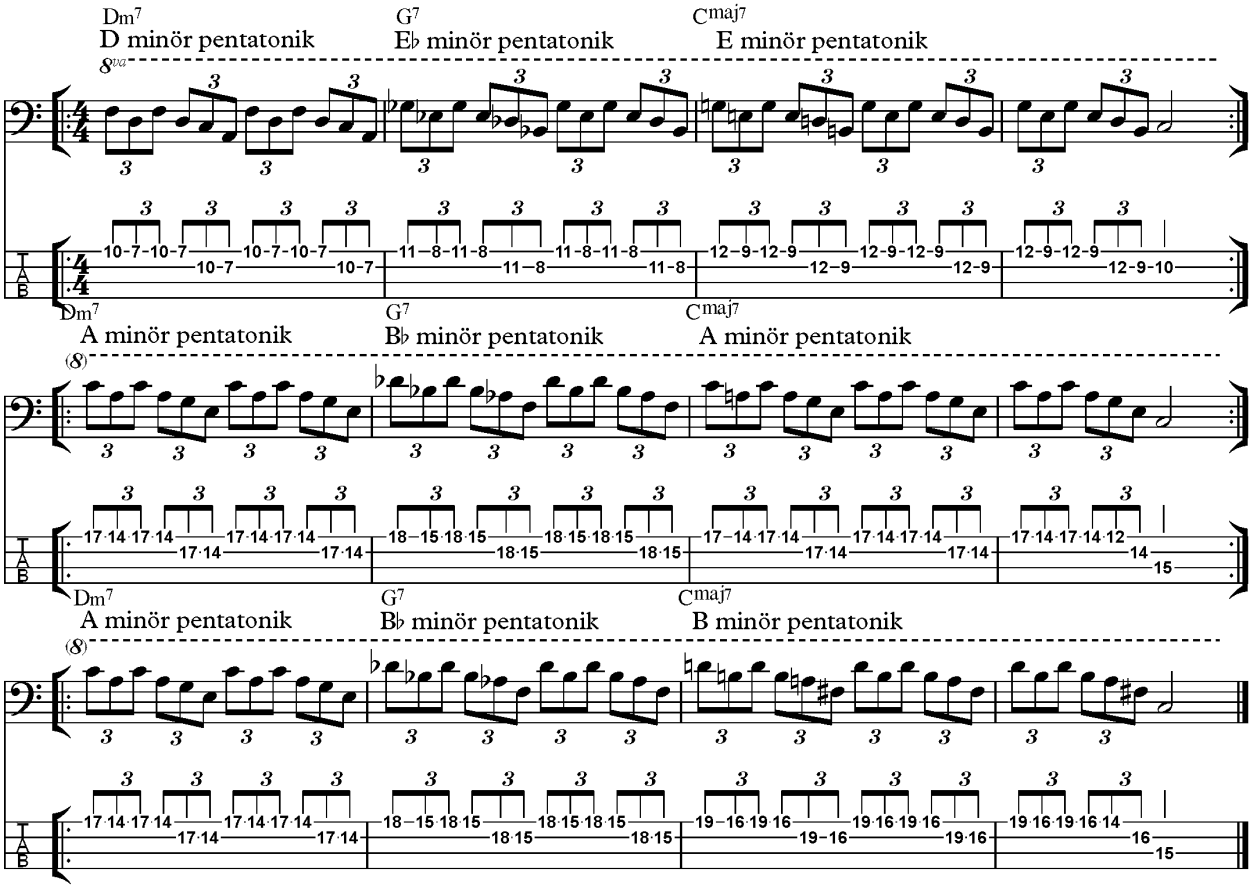
Yani diyeceğim o ki, aslında *herhangi* bir 7 sesli dizi içinde çalarken, diziye tamamen yabancı (12-7=) 5 sesli, yani pentatonik bir dizi vardır. Bu durumda yukarıdaki örneği biraz daha açıklayacak olursak, (ırkçılık olarak algılanmasın ama,) piyanonun "beyaz" tuşlarından C majör çalıyorsak, "siyah" tuşlar bize "outside" 5 notayı verir ki bu da "Eb minör pentatonik"tir, yani "minör 3'lü yukarıdaki" minör pentatonik. C lydian çalıyorsak, "dışarıda" kalan 5 nota bize "Bb minör pentatoniği", yani "majör 2'li aşağıdaki" minör pentatoniği verir.
O zaman da, lafı uzatmamak için www.caglayanyildiz.com'dan pentatonikler dersimize bakarak sırf pentatonikleri kullanarak "inside-outside-inside" (Türkçesini yazmaya utandım) standart bir senaryo kurgulayacak ve bunu da kusacak kadar sık rastladığımız "IIm7-V7-Imaj7" kadansına uygulayacak olursak:

Yukarıdaki örnekte, üstte akorlar, altta ise hangi pentatoniğin, akorun hangi derecelerine denk geldiğini görüyoruz. Cin gibi olanlarınız “ilk satırda G7 üzerine Gb yani F# çalıyoruz, yannıışşş” diyecek olsalar da, aslında müzikteki her türden güçlü simetrik hareketin genel geçer kuralları “silip atacağı” şeklinde bir şeyler söyleyerek savuşturuyorum bu cinleri başımdan…
Yani yukarıda olup bitenin özeti şudur ki; bildiğiniz herhangi bir pentatonik lick’i, paterni vs’yi, hangi majör tonundaysak ya II. derecedeki minör pentatonikle başlayıp yukarı doğru iki kez transpose ederek; ya da VI. derecedeki minör pentatonikle başlayıp bir yukarı, bir aşağı ya da iki kez yukarı doğru transpose ederek “inside-outside-inside” hissiyati yaratabiliriz. Buna bazı kaynaklar “side-slipping” yani “Side’de terlik giymek” adını da vermektedirler. Ne, ha? öyle mi?… Pardon ya, “yana kaymak” demekmiş… Afyon’da mı?
Neyse, en “bey-lick” hatta “banal” bir lick’i örnek olarak ele alacak olursak:

Görüldüğü (duyulduğu) üzere son derece basit bir mantıkla bir gerilim çözülüm ilişkisi ve sanki bu hayatta ne yapmak istediğimizi biliyormuş gibi, line’larımızın bir amacı, bir yönelimi varmış, bir yerlere kararlı bir şekilde gidiyorlarmış gibi bir illüzyon yarattık.
Şimdi naftalinleyip kaldırdığımız, ya da halen habire çalmaktan aşındırdığımız pentatonik-licklerimize bu gözle bir bakıp, muhtelif parçalar üzere deneme atışları yapmayı deneyin. Kimbilir, belki aşkınız yeniden alevlenir…
“Tembel-lick’ten korkmayın, statik kalmaktan korkun” gibisinden bi sloganlar falan atarak olay yerinden süratle uzaklaşıyorum ben…